

“Azərbaycan Ordusu, Azərbaycan əsgəri bilməlidir ki, ölkəmizin ərazi bütövlüyü nəyin bahasına olursa-olsun, bərpa edilməlidir”.

Heydər ƏLİYEV

AZƏRBAYCAN ORDUSU

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI MÜDAFİƏ NAZİRLİYİNİN ORQANI

Qəzet 1992-ci il fevralın 11-dən çıxır

5 avqust 2015-ci il № 59 (1975)

Qiyməti 25 qəpik

“Cəsurluq və ləyaqət simvolu”

Birinci Avropa Oyunlarının çempionu İlham Zəkiyevin cəbhə bölgələrinə səfəri

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin “Cəsurluq və ləyaqət simvolu” adlandırıldığı iki dəfə Paralimpiya çempionu, iki dəfə dünya çempionu, 5 qat Avropa çempionu və respublikamızda uğurla başa çatdıran Birinci Avropa Oyunlarının çempionu İlham Zəkiyevin cəbhə bölgələrinə səfəri başa çatıb.

Səfər layihəsinin müəllifi və təşkilatçısı polkovnik Abdulla Qurbanlı bildirib ki, bir neçə gün davam edən səfər zamanı cəbhə bölgələrindəki hərbi hissələrin şəxsi heyəti və cəbhəboyu yaşayış məntəqələrinin əhalisi ilə 20-dən artıq görüş keçirilib. On altı ildən sonra cəbhə bölgələrinə dünya şöhrətli pələvan kimi qayıdan keçmiş kəşfiyyatçı əsgər hər yerdə böyük qələbəliklə qarşılanıb. Cəbhə bölgələrinə yola düşməzdən öncə İlham Zəkiyev və onu müşayiət edənlər Şəhidlər Xiyabanına gedərək Azərbaycanın azadlığı, müstəqilliyi və ərazi bütövlüyü uğrunda şəhid olanların xatirəsini hörmət və ehtiramla yad edib və əbədi məşəl önünə tər çiçəklər düzülüb.

Şəmkirdə hərbi qulluqçular keçmiş əsgər yoldaşlarını böyük coşğu ilə qarşılayıb və onun tatami üzərində qazandığı qələbələrə böyük iltihaz hissi keçirdiklərini bildiriblər. Xalqımızın ümummilli lideri, əbədiyaşar Ali Baş Komandan Heydər Əliyevin hərbi hissə qarargahının qarşısındakı parkda ucaldılmış tunc abidəsinin qarşısına qızılqüllər düzən İlham Zəkiyev onu əhatə edən hərbi qulluqçulara ulu öndər ilham nailiyyətləri barədə dediklərini xatırladaraq

Mən döyüş tapşırığını yerinə yetirərkən Vətən uğrunda gözlərimin nurunu itirsəm də, torpaqlarımızın tezliklə işğaldan azad edilməsi uğrunda döyüşdə qalib gələcəyimizə ümidimi, inamımı itirməmişəm. Bu gün də qəlbimin atəşi, qolumun gücü ilə sizlərlə birlikdə döyüşlərə atılmağa hazırım. Sən də Qarabağ uğrunda, əzəli və əbədi torpaqlarımızın azadlığı naminə müqəddəs savaşa hazır ol, Azərbaycan əsgəri!

qeyd edib ki, idman nailiyyətləri böyük siyasi xarakter daşıyır. İdman nailiyyətləri dövlətçiliyimizin nailiyyətləri kimi qiymətləndirilməlidir. Azərbaycan bayrağının ucaldılmasında zərər qəder əməyim varsa, mən də Vətənin bir əsgəri kimi bununla fəxr edirəm,” - deyib İlham Zəkiyev. Əsgər klubunda keçirilən görüşü açaraq mötəbər qo-

nağı komandanlıq adından salamlayan polkovnik Gəray Bağırov deyib ki, Silahlı Qüvvələrimizin əsgəri olmuş İlham Zəkiyevin son uğuru məhz 26 iyun Silahlı Qüvvələr gününə təsadüf etmişdir. Həmin gün cəbhə bölgələrində düşmən atəşlərinin qarşısını mərdliklə alan Azərbaycan əsgəri üçün

ilhamın qələbəsi ən böyük hədiyyə idi və onların döyüş ruhunu, düşməne qarşı qəzəb hissini daha da yüksəltdi. İlham Zəkiyevin uğur və nailiyyətlərindən bəhs edən video-cərx nümayiş etdirildikdən sonra o, hərbiçilərin suallarını cavablandırdı. “Möhtərəm Prezidentimiz sizə qızıl medal təqdim

edərkən ona nə dediniz?” sualına İlham “Cənab Ali Baş Komandan, əsgər Zəkiyev döyüş tapşırığını uğurla yerinə yetirərək qızıl medala sahib oldu” - dediyini bildirdi. Sonra “Şöhrət” ordenli, əməkdar idman ustası İlham Zəkiyevin medallar kolleksiyası sərgilənib.

“Ümid edirəm ki, Azərbaycan-Almaniya əlaqələrinin ruhuna, ATƏT-in Minsk qrupunun üzvü kimi münasibətlərlə əlaqədar Almaniyanın rəsmi mövqeyinə və media azadlığına zidd olan bu verilmiş məsələsi Almaniyanın aidiyyəti qurumları tərəfindən lazımcına araşdırılacaq” - deyərək qeyd edilir.

(Ardı 3-cü səhifədə)

Art MakHaffi: Nyu-Meksiko Azərbaycanın sadıq dostu və müttəfiqidir

ABŞ-da çıxan “Albuquerque Journal” nəşrinə Azərbaycanın Nyu-Meksiko ştatındakı fəxri konsulu Art MakHaffinin “Nyu-Meksiko Azərbaycanın sadıq dostu və müttəfiqidir” sərəfəli məqaləsi dərc olunub.

Məqalədə Azərbaycan ilə ABŞ arasında çoxillik müttəfiqlik əlaqələrindən, terrora və ekstremizmə qarşı müharibədə, kapitalın yuyulması əleyhinə mübarizədə Azərbaycanın Birləşmiş Ştatlara və NATO-ya dəstəyindən yazan müəllif vurğulayır ki, Azərbaycan İraq və Əfqanıstanda sülhməramlı missiyalarda iştirak edib, İsrailin və ABŞ-ın Avropadakı müttəfiqlərinin enerji təhlükəsizliyinin təmin olunmasına töhfə verir.

Sonra A.MakHaffi Azərbaycan ilə yaxşı münasibətləri möhkəmləndirdiyinə görə, Nyu-Meksiko ştatının qanunvericilərinə təşəkkür edib. Konsul bildirib ki, müttəfiqlərimizin əhəmiyyətinin etiraf edilməsi Amerikanın təhlükəsizliyinin təmin olunmasının əsas komponentidir.

MakHaffi qeyd edib ki, Nyu-Meksiko ştatının qanunvericiləri “Washington Post” qəzetinin “ziyanvericiliyi ilə fərləşən lobi” adlandırıldığı erməni lobbisinin müqavimətinə baxmayaraq, Amerikanın dostu və müttəfiqi olan Azərbaycanı dəstəkləməklə düzgün hərəkət ediblər.

Ştatın qanunverici orqanının Azərbaycanda dini qruplar arasında toleranlığın olması, müsəlman, yəhudi və xristianların dinc yanaşı yaşaması barədə qətnaməsindən sitat götürən A.MakHaffi yazır ki, Azərbaycan təhlükəli regionda yerləşir. Bunu Ermənistanın Azərbaycan ərazilərini işğal etməsi və bu ərazilərdə etnik təmizləmə aparması təsdiq edir.

Müəllif sonda yazır ki, Azərbaycan etibarlı iqtisadi tərəfdaşdır. Azərbaycanın Vaşinqton ştatı ilə təyyarə alması üzrə çoxmilyardlı iqtisadi əməkdaşlığı buna nümunədir. Qeyd edək ki, bu əməkdaşlıq sayəsində minlərlə amerikalı üçün iş yeri təmin olunub.

AZƏRTAC

Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyi German Sterliqovun beynəlxalq axtarışa verilməsinin səbəbini açıqlayır

German Sterliqov və onun erməni hüquqşünas həvəskarları öz hüquqi savadsızlıqlarını bir daha nümayiş etdirirlər. Bu şəxsin Azərbaycan Respublikasının suveren ərazisində törətdiyi cinayət əməllərinin tərkib əlamətləri nəzərə alınaraq, Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 281.2 (dövlət əleyhinə yönələn açıq çağırışlar) və 318.2-ci (Azərbaycan Respublikasının dövlət sərhədini qanunsuz olaraq keçmə) maddələri ilə cinayət işi başlanıb və barəsində həbs qətimkan tədbiri seçilməklə beynəlxalq axtarışa verilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, bu fikirləri Azərbaycan Respublikasının Xarici İşlər Nazirliyinin mətbuat xidmətinin rəhbəri Hikmət Hacıyev bildirib. H.Hacıyev deyib ki, German Sterliqov Rusiya Federasiyasının vətəndaşdır və müvafiq olaraq da Rusiya Interpolun tam hüquqlu üzvüdür. 1956-cı ildən etibarən beynəlxalq təşkilat statusu alan Interpol dövlətlərəsi beynəlxalq qurumdur.

German Sterliqov əsasən Interpolun üzvü olan Ermənistan və Rusiya istiqamətində hərəkət marşrutunu həyata keçirir və bu amil də nəzərə alınaraq onun barəsində Interpol vasitəsilə axtarış verilib.

Azərbaycan Respublikasının Ermənistan tərəfindən işğal olunmuş ərazilərdə beynəlxalq hüquq və beynəlxalq humanitar hüquqda aydın şəkildə müəyyən olunmuş işğal rejimi mövcuddur. Ermənistanın bu əraziləri işğal etməsi beynəlxalq təşkilatlar tərəfindən qəbul edilmiş sənədlərdə, o cümlədən BMT Təhlükəsizlik Şurasının müvafiq qətnamələri və Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsinin “Çiraqov və digərləri Ermənistan qarşı” işi üzrə qəbul etdiyi qərarla hüquqi baxımdan bir daha öz təsbitini tapıb.

Azərbaycan dəfələri bəyan edib ki, Ermənistan tərəfindən işğal olunmuş ərazilər narkotik maddələrin istehsalı, tranziti və ticarəti, terrorçuların hazırlığı, silah qaçaqmalçılığı, adam oğurluğu kimi hər növ ağır cinayət əməllərinin həyata keçirilməsi üçün mübit ərazidir. İstisna deyil ki, Rumıniyada tutulan böyük həcmli heroin də məhz işğal olunmuş ərazilər və Ermənistan vasitəsilə Rumıniyaya aparılıb. Hazırda bu məsələ araşdırılır.

Konkret cinayətlərdə ittiham olunan və məhkəmənin qərarı ilə barəsində həbs qətimkan tədbiri seçilmiş Sterliqovun məsuliyyətdən qəzərar işğal olunan ərazilərdə gizlənməsi bir daha sübut edir ki, bu ərazilərdə mübit kriminal mühit hökm sürür.

ABŞ-ın Azərbaycan icması Birləşmiş Ştatlər hökumətini Ermənistanla təzyiq göstərməyə çağırır

ABŞ-da çıxan “Journal Star” qəzetində ABŞ-ın Azərbaycan icmasının üzvü Nicat Uorlinin Azərbaycanın Ağdam rayonunun işğalının 22-ci ildönümü ilə əlaqədar “Ermənistanla təzyiq göstərin” sərəfəli müraciəti dərc olunub. Məqalədə Ermənistanın 1987-ci ilin sonunda başladığı Azərbaycanın Dağlıq Qarabağ regionunun qəsb edilməsi siyasətindən danışılır. Azərbaycan SSR parlamenti və SSRİ Ali Sovetinin Rəyasət Heyəti erməni millətçilərinin Azərbaycan ərazilərini Ermənistanla birləşdirmək tələblərini rədd etdikdən sonra Ermənistan Azərbaycanla qarşı elan edilməmiş müharibəyə başladığı və 1992-ci ilin ortalarına doğru Azərbaycanı əhalini ölkənin Dağlıq Qarabağ regionundan qovdu.

Sonra məqalədə Ağdam rayonu, məcburi köçkünlər və Ağdamın Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən işğal edilməsi nəticəsində Azərbaycan vətəndaşları zərərli statistik məlumatlar gətirilib. BMT Təhlükəsizlik Şurasının Dağlıq Qarabağ münasibətinə dair 1993-cü il tarixli dörd qətnaməsinin və BMT Baş Məclisinin 2008-ci il tarixli qətnaməsinin əhəmiyyətini qeyd edən müəllif ABŞ hökumətini Ermənistanla təzyiq göstərməyə, onu beynəlxalq qurumların qətnamələrinə riayət etməyə, işğalçı qoşunlarını suveren Azərbaycan ərazilərindən çıxarmağa və məcburi köçkünlərin öz doğma yurdlarına qayıtmasına şərait yaratmağa məcbur etməyə çağırır.

Xatırladaq ki, “Journal Star” qəzetində müraciət ABŞ Azərbaycanlıları Şəbəkəsinin Amerika ictimaiyyətinin Ermənistan-Azərbaycan münasibətinin realıqları və Ermənistanın Azərbaycanla hərbi təcavüzü barədə məlumatlandırılmasına dair ənənəvi kampaniyası çərçivəsində dərc olunub.

AZƏRTAC

"Deutsche Welle"-nin Dağlıq Qarabağ münasibəti barədə yayımladığı veriliş qərəzlidir

Almaniyanın “Deutsche Welle” ictimai yayım şirkəti tərəfindən iyulun 31-də yayımlanmış “Dağlıq Qarabağ münasibəti”ndə qərginlik artır” adlı veriliş qərəzli, birtərəfli və obyektiv jurnalistika prinsiplərindən kənar xarakter daşıyır.

AZƏRTAC xəbər verir ki, bu fikri Xarici İşlər Nazirliyinin mətbuat xidmətinin rəhbəri Hikmət Hacıyev həmin verilişlə bağlı açıqlamasında bildirib.

H.Hacıyev deyib ki, “Deutsche Welle”-nin qanunsuz olaraq öz çəkiliş qrupunu Azərbaycanın işğal edilmiş ərazilərinə göndərməsi Azərbaycan Respublikası-

nın ərazi bütövlüyü, suverenliyi və qanunlarının pozulmasıdır.

Verilişdə yalnız Ermənistanın Azərbaycanla qarşı təcavüzü nəticəsində bu ölkə tərəfindən işğal olunmuş ərazilərdə yaradılmış qondarma rejimin “hərbi və mülki nümayəndələri”nin yalan fikirlərinə yer ayrılır. Lakin münasibətin bilavasitə qurbanı olmuş və etnik təmizləməyə məruz qalmış bir milyondan artıq azərbaycanlı qaçqın və məcburi köçkünlərin hüquqları və əzab-əziyyətləri barədə məqsədyönlü şəkildə heç nə deyilmir.

Mahiyyət etibarilə, veriliş Azərbaycan xalqına qarşı törədilmiş qanlı etnik təmizləmə əməlləri, Ermənistanın Azərbaycanla qarşı işğal və təcavüzü, bunun nəticəsində yaradılmış qondarma kriminal rejimin təşviqinə xid-

mət edərək, münasibətin qurbanı olmuş bir milyondan artıq azərbaycanlı qaçqın və məcburi köçkünlərin hüquqlarına və Azərbaycan ictimaiyyətinə qarşı hörmətsizlik mənası daşıyır.

“Deutsche Welle” əsas məqsəd və məramlarından birinin dünya mədəniyyətləri və xalqları arasında anlaşmaya xidmət etdiyini iddia etsə də, əslində bu veriliş vasitəsilə dini və etnik zəmində nifaqın gərginləşməsinə xidmət edir.

Münasibətin əsl mahiyyətini təhrif edərək qərəzli və obyektivlikdən kənar veriliş təqdim etməklə “Deutsche Welle”, eyni zamanda öz yerli və beynəlxalq tamaşaçı auditoriyasına da hörmətsizlik nümayiş etdirir. Bu cür yanaşma həm də ifadə və mətbuat azadlığı prinsiplərinin kobud şəkildə pozulması

və ondan sui-istifadə edilməsi kimi qiymətləndirilir.

Ciddi narazılıq doğuran məqam ictimai yayım şirkəti olan “Deutsche Welle”-nin həm də Almaniyanın dövlət büdcəsi vasitəsilə maliyyələşdirilməsidir.

Azərbaycanın Almaniya-dakı səfirliyi məsələ ilə əlaqədar bu dövlətin müvafiq qurumlarına rəsmi qaydada müraciət edəcək.

“Ümid edirəm ki, Azərbaycan-Almaniya əlaqələrinin ruhuna, ATƏT-in Minsk qrupunun üzvü kimi münasibətlərlə əlaqədar Almaniyanın rəsmi mövqeyinə və media azadlığına zidd olan bu verilmiş məsələsi Almaniyanın aidiyyəti qurumları tərəfindən lazımcına araşdırılacaq” - deyərək qeyd edilir.

Azərbaycan və Rusiya Müdafiə nazirləri görüşüb

Müdafiə Nazirliyinin Mətbuat Xidmətinin məlumatına əsasən, avqustun 1-də Moskva şəhərində Azərbaycan Respublikasının Müdafiə naziri general-polkovnik Zakir Həsənovla Rusiya Federasiyasının Müdafiə naziri ordu generalı Sergey Şoyqu arasında görüş keçirilib.

Görüş zamanı ölkələrimiz arasında ikitərəfli münasibətlər, regional təhlükəsizlik, hərbi əməkdaşlığın perspektivləri və qarşılıqlı maraqları barədə fikir mübadiləsi aparılıb.

Heç bir döyüşü, müharibəni uzaq vuran silahsız təsəvvür etmək mümkün deyil. Ona görə də bu gün ordumuzda daha çox diqqət yetirilən qoşun növlərindən biri də artilleriyadır. Hazırda Azərbaycan ordusunda bu sahəni mükəmməl bilən kifayət qədər topçularımız var. Artilleriyaçılarımızın döyüş atışığı cəhətdə təlimlərində olduqca, onların nəyə qadir olduğunu şahidi olduq. Cəbhə bölgəsində əzamiyyətdə olarkən artilleriya divizionunun xidməti fəaliyyəti ilə vaxından tanış olduq. Zabit Namiq Sultanov bildirdi ki, düşmənlə təmas xəttində xidmət edən topçular intizamlı və hazırlıqlı heyət nüfərləridir. Onlar üzərinə düşən döyüş tapşırığını istənilən an yerinə yetirməyə qadirdirlər.

Döyüş hazırlığı

Topçular döyüş vərdişlərini artırırırlar

Düşmənlə təmas xəttində yerləşən heyətlərdən birinin yanına gəldik. Top komandiri kiçik çavuş Təhmiraz Yolçuyev döyüş başlayarsa, heyətin ilk məhv edəcəyi hədəflərlə bağlı məlumat verdi. Məlum oldu ki, onun qarşısında düşmənlə bağlı da yetərincə məlumatı var.

Heyət komandiri T.Yolçuyev müddətdən artıq həqiqi hərbi xidmət qulluqçusudur. Söhbət zamanı məlum oldu ki, Təhmiraz Qaraheybət təlim mərkəzində kurs keçib, altı ildir ki, bu vəzifədə xidmətini davam etdirir. Ən böyük arzusu isə işğal edilmiş torpaqlarımızı azad etmək üçün döyüşlərdə iştirak etməkdir. Təhmiraz deyir: - Özümə və komandir olduğum heyətə güvənirəm. Çünki tabeliyimdə olan əsgərlərin hər bir öz vəzifəsini yüksək səviyyədə yerinə yetirə bilər. Onların döyüş

hazırlığı ilə müntəzəm məşğul və onların nəyə qadir olduğunu da yaxşı bilirəm.

Top komandirinin əminliyi bizi heyət üzvləri ilə tanış ol-

mağa ruhlandırdı. Baş tuşlayıcı əsgər Meftun Zuhurovun xidmət müddətinin başa çatmasına az qalıb. O, silahı mükəmməl öyrəndiyi üçün komandirlərə minnətdar olduğunu deyir: - Tuşlayıcı olduğum top digər toplardan fərqlənir. Bu silah düzünə və yarım düzünə tuşlanır. Ona görə də bu silahın hədəfi üçün koordinatın çıxarılmasına ehtiyac duyulmur.

Heyət üzvlərindən İntiqam Səmədov, Qoşqar Ağayev, Xəyal Ədilov və Tamerlan Qarayev də vəzifələrini yetərincə öyrəniblər.

Heyət üzvlərinin də ən böyük arzusu yağdı tapdağı altında qalan torpaqlarımızı azad etməkdir. Bunun üçün Ali Baş Komandan əmr verərsə, zamanından və məkandan asılı olmayaraq, döyüşə atılacaqlar. Bu iş əsgərlərin Vətənə, torpağa, xalqa olan sevgisindən irəli gəlir. Çünki onlar bu ruhda böyüyüb tərbiyə alıblar.

Mayor
Bəxtiyar ƏLİYEV,
"Azərbaycan Ordusu"

Ön xətdən reportaj

"Dağ qartalları"nın fədakarlığı

Növbəti əzamiyyət Vətən oğullarının göylərə baş çəkən sıx meşəli dağların qovununda mövqe tutduğu zirvələrə sarıdır...

Qatar mənzil başına səhərin ala-toranında - vaxtında çatır. İmkan tapıb havanın temperatur göstəricisinə nəzər yetirirəm, 28 dərəcədir. Relyef dağlıq, meşəlik olmasına baxmayaraq, düşüncəm ki, gü-nortaya doğru havanın temperaturu yüksələ bilər. Qeyd edək ki, dağ massivində, ya-maclarda (xüsusilə qış aylarında) döyüş aparmaq çox çətin-dir. Qarabağ müharibəsinin birinci mərhələsində bu ərazilərdə erməni faşistlərinə qarşı vuruşan qəhrəman Vətən övladlarının ənənələrini bu gün Silahlı Qüvvələrimizin əsgər və zabit heyəti davam etdirir...

Biz hərbi hissəyə çatanda şəxsi heyət günün nizam qaydalarına uyğun xidmətini aparırıd. Əməliyyat növbətçisi komandanlığa məruzə etdikdən sonra əraziyə daxil olmağa

icazə verilir. Gelişimin məqsədini - cəbhə xəttində, çətin dağ şəraitində döyüşün hərbiçilərimizlə görüşün onların arzu və istəklərini dinləmək, sözlədiklərini qələmə almaq olduğunu bildirim.

Zabit Mahir Həşimov şəxsi heyətin döyüş və mənəvi-psixoloji hazırlığı prosesində iş-tər nəzəri, istərsə də praktik məşğələlərin dağ şəraitinə uyğun aparılmasının əhəmiyyətini açıqlayır.

"Çətin mərhələləri müvəffəqiyyətlə dəf edən əsgər və zabitlərimiz döyüş hazırlığını yüksək səviyyədə saxlayırlar.

Ordumuzun günü-gündən qüdrətlənməsi şəxsi heyətdə böyük ruh yüksəkliyi yaradır. Ölkə Prezidenti, Ali Baş Komandan cənab İlham Əliyevin orduya diqqət və qayğısı, Mü-

Sürücü müddətdən artıq həqiqi hərbi xidmət qulluqçusu Ceyhun Məmmədov enişli-yoxşulu yollarda, sürüşkən, təhlükəli vəziyyətlərdə maşını peşəkərliliklə idarə edir.

C.Məmmədov deyir ki, doğma yurdu Ağdamın və digər rayonlarımızın hələ də işğaldan azad edilməməsi onu bir vətəndaş kimi narahət edir. Axı niyə o cür bərəkətli torpaqlarımız düşmənlə tapdağında qalsın? Ali Baş Komandanın əmri olarsa, torpaqlarımızı azad etmək üçün vuruşma hazırızdır.

Maşın yüksəkliyə qalxdıqca ana təbiətin bu yerlə bəxş etdiyi füsunkarlığa, gözəlliklərə heyran qalırsan. Yolboyu gecə-gündüz düşmənlə üz-büz çətin dağ şəraitində döyüş növbəsi aparən hərbiçilərimizin fədakarlığından danışmaq qürurlanıq.

Zabit R.Mustafayev söyləyir ki, hərbiçilərimiz dəniz səviyyəsindən 100 metrlik yüksəklikdə düşmənlə mövqe xəttindədir. "Hər gün sutka ərzində erməni hərbi birləşmələri bölmələrimizin yerləşdiyi əraziləri iriçaplı pulemyotlardan atəşə tutur. Vətənpərvər əsgər və zabitlərimizin sücaəti ilə düşmənin atəş nöqtələri susdurulur. Şəxsi heyət düşmənlə nifrət hissi və qələbə uğrunda döyüşlərə hər an hazır olmaq amalı ilə xidmət aparır".

Bizi qarşılayan məğrur görkəmli Vətən keşikçiləri gelişimə sevinirlər. Dağ vüqarlı, cəngəvar cüssəli döyüşçülərimiz boy sırası ilə düzülüblər. Onların şəkillərini fotoaparətim yaddaşına köçürürük... Əsgər yataqxanasının divarındakı "Azərbaycan Ordusu" qəzetinin müxtəlif tarixli nömrələri və qeyri-adi cəsurluğu ilə tarix yazan Milli

Qəhrəman Mübariz İbrahimovun şəklini diqqətimizi çəkir. Bir anlıq ayaq saxlayıb bu heykəllənən qəhrəmanın şəklini öndü "Qisasını alacağım", - deyər and içib döyüşə gedən əsgərlər kimi dayanırıq... Vətən torpağının bir parçası olan bu uca dağları, sıldırım qayaları, əlçatmaz, ünyetməz zirvələri, sonsuzluqda qərarlaşan dərələri, meşələri xalqımızın igid oğulları mərdliklə qoruyur. Erməni daşnaklarının gözü hələ də o torpaqlardadır. Ordumuzun bölmələri düşmənlə təmas xəttində yerləşən bu ərazilərdə üstünlüyü ələ alaraq, cəbhənin mövcud istiqamətinə tam nəzarət edir.

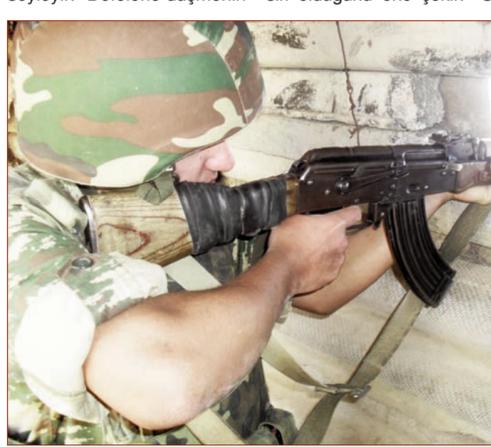
Döyüş növbəsi aparən əsgər İbrahim Ferruxlu ilə söhbətimdə öyrənirəm ki, əslən Beyləqan rayonundandır. Tabeliyində olan silahın taktiki-texniki xüsusiyyətlərini dərin-dən mənimsəyib. Atdığı hər bir güllə nəzarətə götürdüyü hədəfin məhvi ilə nəticələnir. İbrahim söhbətini hərbi vərdişləri yiyələnməkdə ona köməyini heç zaman əsirgəməyən komandirlərinə minnətdarlığını ifadə etməklə bitirir.

Döyüş növbəsində ayıq-sayıq dayanan əsgər Qorxmaz Ağamalıyev də 7 aydır ki, hərbi xidmətdədir. Sabirabad rayonunda dünyaya göz açıb. O da uca dağlar qovununda yuva quran qartallar təm atəşlərsə pəzən düşmənlə aman vermər, sərrast, dəqiq cavab atışığı ilə qarşı tərəfin atəş mövqeləri məhv edilir.

Əsgər Mamed Binyatlı Şamaxı şəhərindən hərbi xidmət-

məyimlə fəxr edirəm. Hərbi andıma sadiq qalaraq, Vətənmə, torpağıma göz dikən düşməni məhv etməyə hazırım.

Söhbətimə kapitan İldırım Ramazanovla davam etdirirəm. Kapitan İ.Ramazanov Heydər Əliyev adına Azərbaycan Ali Hərbi Məktəbinin 2005-ci il məzun olduğunu söyləyir. "Dəfələrlə düşmənin

İ.Ramazanov söhbətini tamamlayır.

Tağım komandiri baş leytenant Arzumun Eyyazov da Heydər Əliyev adına AAHM-nin məzunudur. Baş leytenant A.Eyyazov Türkiyə Respublikasında hərbi kurslar keçdiyini və orada öyrəndiklərinin zabit kimi fəaliyyətinə böyük təsiri olduğunu öne çəkir. "Ön

keşfiyyat-diversiya qrupunun hücum cəhdlərinin qarşısını almaqda fəal iştirak edərək, əsgərlərlə birlikdə döyüşmüşəm. Xidmət təcrübəmdə tabeliyimdə olan hər bir əsgəri kiçik qardaşım kimi qəbul edib, onlarla ayrı-ayrılıqda fərdi söhbətlər aparıram. Komandir əsgərlərimin qorumağa borcludur. O, şəxsi heyəti müntəzəm olaraq təlimatlan-

xətdə xidmət keçən hər bir əsgər və zabit düşmənin hiylə-gər olduğunu gözəl bilir. Ona görə də ayıq-sayıqlığımızı, peşəkərlığımızı daim artırır, qarşılaşdığımız təhlükəni zamanında aradan qaldırıraq", - deyər zabit fikrini bildirir.

Döyüşçü əsgərlərimizdən Yusif Aslanlı, Məzahir Sixməmmədov, Zamil Bəbirzadə, Xəyal Hüseynli, Fuad Yusu-

to çağırılıb. O, sənərdə büvürəsi qoyulan dostluğun, yoldaşlığın möhkəmliyindən söhbət açır. "Burada özümə əsl dostlar qazanmışam. Əsgər voldaşlarımız, komandirlərim mənə doğma qardaş tək əzizdirlər. Ön xətdə xidmət et-

dirmalı və milli-mənəvi dəyərlərimizə söykənən mehriban kollektivin yaradılmasına nail olmalıdır. Bu gün öndü bölmələrimiz arxa cəbhənin yüksək təminat və təchizatı ilə komandanlığın diqqət mərkəzindədir", - deyər

bov, Kamran Çələbiyev, Abdulkəlim Musayev və başqaları düşmənin hücum cəhdlərinin qarşısını almağa hər an hazır olduğunu bildirirlər.

Lalə HÜSEYNOVA,
"Azərbaycan Ordusu"

Müdafiə Nazirliyi Mətbuat Xidmətinin məlumatı

Avqustun 1-dək Silahlı Qüvvələrə Yardım Fonduna daxil olan vəsait

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2002-ci il 17 avqust tarixli, 755 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş Silahlı Qüvvələrə Yardım Fonduna 1 avqust 2015-ci il tarixədək 65.933.027,17 AZN, 211.791,88 ABŞ dolları və 593,69 avro vəsait daxil olub.

Ermənistan silahlı birləşmələri atəşkəs rejimini pozub

2 avqust 2015-ci il.

Müdafiə Nazirliyi bildirir ki, erməni silahlı bölmələri cəbhənin müxtəlif istiqamətlərində 60 mm-lik minaatanlardan da istifadə etməklə sutka ərzində atəşkəs rejimini ümumilikdə 105 dəfə pozub.

Ermənistan Respublikası Noyembəryan rayonunun Voskepar kəndində yerləşən mövqelərdən Qazax rayonunun Aşağı Əskipara kəndində yerləşən mövqelərimiz atəşə tutulub.

Goranboy rayonunun Taliş, Tapqaraqoyunlu, Gülüstən, Tərtər rayonunun Göyax, Çaylı, Ağdam rayonunun Şıxlar, Şurababad, Baş Qorvənd, Sarıcalı, Cəvahirli, Yusifcanlı, Kəngərli, Novruzlu, Qaraqaşlı, Xocavənd rayonunun Kuro-patkino, Füzuli rayonunun Qaraxanbəyli, Horadiz, Aşağı Seyidəhmədli, Aşağı Əbdürrəhmanlı, Cəbrayıl rayonunun Mehdi kəndləri yaxınlığında, həmçinin Göygöl, Goranboy, Xocavənd, Füzuli və Cəbrayıl rayonlarının ərazisindəki adsız yüksəkliklərdə yerləşən mövqelərdən də Silahlı Qüvvələrimizin mövqeləri atəşə tutulub.

Düşmənin cavab atəşi ilə susdurulub.

3 avqust 2015-ci il.

Müdafiə Nazirliyi bildirir ki, erməni silahlı bölmələri cəbhənin müxtəlif istiqamətlərində sutka ərzində atəşkəs rejimini ümumilikdə 79 dəfə pozub.

Ermənistan Respublikası İcəvan rayonunun Berkaber, Noyembəryan rayonunun Şavarşavan kəndlərində yerləşən mövqelərdən Qazax rayonunun Qızılcı, Fərəhli kəndlərində, Bərd rayonunun Çinari kəndində yerləşən mövqelərdən Tovuz rayonunun Koxanəbi kəndində, Krasnoselsk rayonu ərazisindəki adsız yüksəkliklərdə yerləşən mövqelərdən Gədəbəy rayonu ərazisindəki adsız yüksəkliklərdə yerləşən mövqelərimiz atəşə tutulub.

Goranboy rayonunun Tapqaraqoyunlu, Tərtər rayonunun Çiləbürt, Göyax, Qızıloba, Çaylı, Ağdam rayonunun Şıxlar, Şurababad, Baş Qorvənd, Sarıcalı, Cəvahirli, Yusifcanlı, Kəngərli, Novruzlu, Qaraqaşlı, Xocavənd rayonunun Kuro-patkino, Füzuli rayonunun Qaraxanbəyli, Horadiz, Aşağı Seyidəhmədli, Aşağı Əbdürrəhmanlı, Cəbrayıl rayonunun Mehdi kəndləri yaxınlığında, həmçinin Göygöl, Goranboy, Xocavənd, Füzuli və Cəbrayıl rayonlarının ərazisindəki adsız yüksəkliklərdə yerləşən mövqelərdən də Silahlı Qüvvələrimizin mövqeləri atəşə tutulub.

Düşmənin cavab atəşi ilə susdurulub.

4 avqust 2015-ci il.

Müdafiə Nazirliyi bildirir ki, erməni silahlı bölmələri cəbhənin müxtəlif istiqamətlərində 60 və 82 mm-lik minaatanlardan, həmçinin iriçaplı pulemyotlardan da istifadə etməklə sutka ərzində atəşkəs rejimini ümumilikdə 98 dəfə pozub.

Goranboy rayonunun Taliş, Tapqaraqoyunlu, Gülüstən, Tərtər rayonunun Çiləbürt, Göyax, Ağdam rayonunun Şıxlar, Şurababad, Baş Qorvənd, Sarıcalı, Cəvahirli, Yusifcanlı, Kəngərli, Novruzlu, Qaraqaşlı, Mərzili, Xocavənd rayonunun Kuro-patkino, Füzuli rayonunun Qaraxanbəyli, Horadiz, Qor-qan, Aşağı Seyidəhmədli, Aşağı Əbdürrəhmanlı, Cəbrayıl rayonunun Mehdi kəndləri yaxınlığında, eləcə də Goranboy, Xocavənd və Füzuli rayonlarının ərazisindəki adsız yüksəkliklərdə yerləşən mövqelərdən Silahlı Qüvvələrimizin mövqeləri atəşə tutulub.

Düşmənin cavab atəşi ilə susdurulub.

Cəmşid Naxçıvanski - 120

“O, Vətəni Azərbaycanı, doğulduğu Naxçıvanı çox sevirdi”

1916-cı ilin mayında Avstriya və Macarıstan qoşunlarının darma-daqın edilmişində Qafqazın süvari diviziyasının da böyük xidmətləri olmuşdur. Döyüşlərdə göstərdiyi qəhrəmanlığa görə gənc kornet Cəmşid “Georgi Silahi” mükafatına layiq görülür. Əlahəzrət imperatorun bu haqda əmri 26 yanvar 1917-ci ildə Çarşkoye Seloda imzalanıb. Qızgın döyüşlərdə yaralanan Cəmşid sağaldandan sonra müvəqqəti məzuniyyət verilir ki, doğma Vətəni Naxçıvana getsin. Araşdırmalar göstərir ki, bu onun Naxçıvana, ata-anasının yanına axırncı səfəri olur. 1917-ci ildə fevral inqilabı baş verən zaman C.Naxçıvanski komandirlik etdiyi maqça ilə Avstriya cəbhəsində mövqə tutmuşdu. Rusiya imperiyasında yaranan qeyri-sabit vəziyyət səngərlərdə döyüşən alayı da çətin vəziyyətə salır. Alayın şəxsi heyəti general Komilovun əmri ilə Petroqrada göndərilir. Amma qoşun hissələri aparılan təbliğat nəticəsində Petroqrada getməkdən imtina edir. Diviziyanın Qafqaza qayıtmasını qətiyyətlə tələb edirlər. Bu səbəbdən də əmr olunur ki, diviziya Qafqaza qayıtsın. C.Naxçıvanski öz tatar (azərbaycanlı) alayı ilə Gəncəyə (o vaxtlar Yelizavetpol adlanırdı) qayıdır. Tatar alayı Azərbaycan korpusuna daxil edilir, alay əvvəlcə Yelenendorfda (Sovet dönməsində Xanlar, indiki Göygöl şəhəri) yerləşir. Bir müddətdən sonra alay Qarayazıya köçürülür.

1918-ci ilin yayında alay Kürdəmirdə gedən döyüşlərdə iştirak edir. Cəmşidin alayı türk əsgərləri ilə birlikdə Bakını erməni işğalından azad edilmişində iştirak edir.

Cəmşid öz tərcümeyi-halında yazır ki, Bakı Kommunasının əsgərləri şəhəri tərk etdikdən sonra, şəhərə ingilislər və Sentrokaspinin qoşunları daxil oldular. Mənim alayım ingilislərlə döyüşdü, hətta o vaxt 2 şotland rotasını əsir götürdüm.

C.Naxçıvanski milli Azərbaycan ordusunun yaradılmasında yaxından iştirak edir. O, birinci tatar süvari alayının komandir köməkçisi vəzifəsində xidmət edir. Alay 1919-cu ildə ingilislər tərəfindən Bakıdan çıxarılar və Qusarda yerləşdirilir. İngilislər Bakını tərk edən kimi ağ ordunun Dağıstan tərəfindən Azərbaycana hücum edəcəyi təhlükəsi yaranır. Belə bir şəraitdə Cəmşidi Dağıstan ilə sərhəddə mühafizə rəisi təyin edirlər. Bu zaman onun qərargahı Yalamada yerləşirdi.

24 mart 1920-ci ildə C.Naxçıvanski ikinci Qarabağ süvari alayının komandiri təyin edilir. Xan-kənddə yerləşən bu alaya yola düşən Cəmşid Ağdamda ləngiməli olur. Çünki erməni daşnakları Əsgəran qalasını tutmuş və Xan-kəndi gedən yolu bağlamışdılar. Məlumat üçün qeyd edək ki, Əsgəran qalasının daşnak quldurları

İI məqalə

...Oğullar Vətənə oğul olmasa, Vətən də itirir vətənliliyini.

Qızıl ordunun komandanı Levandovskinin, Hərbi İnqilab Şurasının üzvü Serqo Orconikidzenin və Azərbaycan Hərbi-Dəniz Xalq komissarı Əliheydər Qarayevin diqqətini cəlb edir.

1971-ci ildən qəzet və jurnal məqalələrində, kitablarda C.Naxçıvanski fəaliyyətinin yalnız Sovet dövrü nisbətən geniş işıqlandırılıb. Ancaq onun həbs edilmişinin üstündən sükkatla keçilib. Azərbaycan Xalq Komissarları Sovetinin sədri Nəriman Nərimanovun təklifi qəbul edərək, xarici ölkələrə mühacirət etməyən sərkərdə Vətəni Azərbaycanı və doğma yurdu Naxçıvanı çox sevdiyindən hərbi fəaliyyətini burada davam etdirir. Birinci Dünya müharibəsində 3 dəfə yaralanmış Cəmşid ilk dəfə 31 may 1920-ci ildə həbs edilir. İyun ayının 1-də ona həbs orderi yazılaraq Nargin adasına göndərilir. Bu zaman onun 25 yaşı var idi. Onu Gəncədə baş verən antisovet üsyanına görə “təqsirkar” bilib həbs edirlər. Amma Gəncə üsyanı baş verəndə Cəmşid öz alayı ilə birlikdə Suraxanıya idi. C.Naxçıvanski həbs ediləndən 68 gün sonra, yeni avqustun 8-də ona dindirilmə protokolu tərtib edilir.

Cəmşid ad gününü Nargin adasında öz yaddaşında qeyd edir, ömrünün 26-cı baharına burada qədəm qoyur. Avqust ayının 13-də XI Qızıl Ordunun Hərbi Şurasının xüsusi şöbəsinin müstəntiqi Cəmşid Naxçıvanskiyə günahsız olduğunu təsdiqləyir və o həbsdən azad edilir.

Yenicə Hərbi-Dəniz Xalq komissarı təyin olunan Ə.Qarayev Naxçıvanskiyə nəslinin yetişdirdiyi hərbiçilərə böyük rəğbəti olduğunu Cəmşidi güllələnmədən xilas edir. Çünki o bilirdi ki, C.Naxçıvanski kimi hərbiçilər çox az yetişir və tezə qurulmuş Sovet hökumətinə olduqca lazımlı kadrdir. Həbsdən azad edilən Cəmşid Azərbaycan Sovet hərbi məktəbinə təsərrüfat rəisi təyin edilir. Onu da bildirik ki, Cəmşid gizlicə nəzarət var idi. O bunu bilirdi də, bürüzə vermirdi. Öz hərbi işinin vurğunu idi. Həyatın ona “bəxş etdiyi” əzab-əziyyətləri unutmacaq üçün bütün ömrünü qəlbən bağladığı hərbi sənətinə həsr etmişdi. Cəmşid Sovet ordusunda da işdiyi hərbi anda sadıq qaldı. Yüksək hərbi biliyə malik C.Naxçıvanskiyin hərbi sənətinə sədaqət, mərdliyi və intizamı olmağı komissar Ə.Qarayevin diqqətini cəlb edir. O, Cəmşidi 30 iyul 1920-ci ildə həmin hərbi məktəbin rəisinin birinci köməkçisi təyin edir. C.Naxçıvanski gənc olsa da, vaxtilə özünün qazandıqı zəngin təcrübəsini yeniyetmə müdavimlərlə həvəslə öyrədirdi.

Musa QULİYEV
AMEA Naxçıvan Bölməsi
Tarix, Etnoqrafiya və
Arxeologiya İnstitutunun
böyük elmi işçisi, tarix
üzrə fəlsəfə doktoru

Unutmayaq!

- 1988-1994-cü illərdə Azərbaycanın bu torpaqları ermənilər tərəfindən işğal edilmişdir:**
- Dağlıq Qarabağ (Şuşa, Xankəndi, Xocalı, Əsgəran, Xocavənd, Ağdərə), işğal tarixi - 1988-1994-cü illər. Sahəsi: 4400 kv.km.**
  - Şərur rayonunun Kərki və Cünnüt kəndləri (17 fevral 1990) - 19 kv.km.**
  - Qazax rayonunun Yuxarı Əskipara, Aşağı Əskipara, Sofulu, Bağanis-Ayrımlı, Qızıl Hacılı, Barxudarlı və Xeyrimli kəndləri (1990-1992) - 75 kv.km.**
  - Laçın (18 may 1992-ci il) - 1835 kv.km.**
  - Kəlbəcər (3-4 aprel 1993-cü il) - 1936 kv.km.**
  - Ağdam (23 iyul 1993-cü il) - 1094 kv.km.**
  - Cəbrayıl (18 avqust 1993-cü il) - 1059 kv.km.**
  - Füzuli (23 avqust 1993-cü il) - 1386 kv.km.**
  - Qubadlı (31 avqust 1993-cü il) - 802 kv.km.**
  - Zəngilan (30 oktyabr 1993-cü il) - 707 kv.km.**

Bu torpaqları azad etmək bizim müqəddəs borcumuzdur!

İdman

2022-ci il Qış Olimpiya Oyunlarını keçirəcək ölkə müəyyənləşib

Malayziyanın paytaxtı Kuala-Lumpurda Beynəlxalq Olimpiya Komitəsinin sessiyasında 2 möhtəşəm yarışın ev sahibinin adı dəqiqləşib. Apasport.az saytının məlumatına görə, 2022-ci ildə keçiriləcək Qış Olimpiya Oyunları Çinin paytaxtı Pekinə həvalə edib. Pekin üçün səvərmədə Qazaxistanın Almatı şəhərini geridə qoyub. Sayca XXIV Ağ Olimpiada 4-20 fevralda, Paralimpiada isə 4-13 martda olacaq. Sessiyada, həmçinin 2020-ci ildə keçiriləcək Yeniyyətəmələrin Qış Olimpiya Oyunlarını da təşkil edəcək festivalın adı müəyyənləşib. Rumıniyanın Braşov şəhəri ilə mübarizə aparın İsveçrənin Lozanna şəhəri ev hüququna yiyələnib.

Tbilisidə keçirilən XIII Avropa Gənclərinin Olimpiya Festivalı başa çatıb

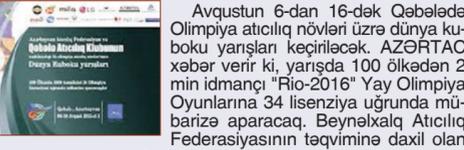
Gürüstən paytaxtında keçirilən "Tbilisi-2015" XIII Avropa Gənclərinin Olimpiya Festivalı başa çatıb. Bu münasibətlə avqustun 1-də Tbilisidəki Olimpiya kəndində festivalın rəsmi bağlanma mərasimi keçirilib. Olimpiya bayağı festivalın növbəti təşkilatçısı Macarıstana təqdim edilib. Azərbaycandan 35 yeniyetmə idmançı 6 növbə - yüngül atletika (10 nəfər), tennis (4), üzgüçülük (5), bədii gimnastika (1), velosiped (3) və cüdo (12) növləri üzrə yarışlarda mübarizə aparıblar. İdmançılarımız 2 qızıl, 1 gümüş və 2 bürünc medal qazanıblar. Bu göstərici ilə Azərbaycan ümumi turnir cədvəlində 22-ci yerdə qərarlaşıb.

"Baku Cup-2015" beynəlxalq tennis turnirinin qalibləri məlum olub

Avqustun 2-də qadınlar arasında "Baku Cup-2015" beynəlxalq tennis turniri başa çatıb. Bakı Tennis Akademiyasının üç kənddə keçirilən yarışlarda 20-dək ölkənin təmsilçiləri qələbə uğrunda mübarizə aparıblar. AZƏRTAC xəbər verir ki, təbətək görüşlərin finalında Marqarita Qasparyan (Rusiya) və Patrişiya Mariya Tiq (Rumıniya) qarşılaşıblar. Oyun 2:1 ümumi hesabla Rusiya idmançısının (6:3, 5:7, 6:0) xeyrinə qurtarib. Qoşa görüşlərin final matçında Vitaliya Dyaçenko (Rusiya) Olqa Savçuk (Ukrayna) cütlüyü Marqarita Qasparyan Aleksandra Panovaya (Rusiya) qarşı oynayıb. Sonuncular 2:0 hesabı ilə qələbə qazanıblar (6:3, 7:5).

Atıcılıq üzrə dünya kuboku yarışlarında 100 ölkədən 2 min idmançı mübarizə aparacaq

Avqustun 6-dan 16-dək Qəbələdə Olimpiya atıcılıq növləri üzrə dünya kuboku yarışları keçiriləcək. AZƏRTAC xəbər verir ki, yarışda 100 ölkədən 2 min idmançı "Rio-2016" Yay Olimpiya Oyunlarına 34 lisenziya uğrunda mübarizə aparacaq. Beynəlxalq Atıcılıq Federasiyasının təqviminə daxil olan yarışda atıcılıq üzrə Azərbaycan millisinin idmançıları da gələcəklərini sınayacaqlar. Kişilər və qadınlar arasında keçiriləcək yarışlarda iştirakları tapanca və tüfəngdən 10, 25, 50 metr məsafəyə atış açmaq üzrə bacarıqlarını nümayiş etdirəcəklər.

Məhəmməd İsmayilov Vüqar Həşimovun xatirəsinə həsr edilmiş turnirin qalibi olub

Azərbaycan qrossmeysteri Vüqar Həşimovun xatirəsinə həsr edilmiş və sayca ikinci dəfə keçirilən beynəlxalq turnir başa çatıb. İyulun 24-də - gözəl insan, tanınmış şahmatçı Vüqar Həşimovun ad günündə Bakıdakı 6 nömrəli məktəb-liseydə start götürən turnirdə 8-10-12 yaşadək oğlan və qızlar, o cümlədən dünya və Avropa çempionatlarının mükafatçıları, Azərbaycan birinciliyinin iştirakçıları və beynəlxalq əmsali 1700-dən yüksək olan şahmatçılar mübarizə aparıblar. Turnirdə fəxri kirsünün ən yüksək pilləsinə Bakı şahmatçısı Məhəmməd İsmayilov qalxıb.

Hazırladı:
Ə.MƏHƏRRƏMOĞLU

Ehtiyatda olan polkovnik-leytenant Bədəlov Vidadi Əliəğa oğluna 2004-cü ildə verilmiş müharibə veteranı vəsiqəsi itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Tarix
I Dünya müharibəsindən sonra süni "erməni məsələsi" problemi

Birinci Dünya müharibəsi illərində Cənubi Qafqaz çalxalanırdı. Burada yaşayan millətlər, xüsusən də türk-müsəlman əhəlişi öz milli müqəddaratının necə olacağını düşünməyə və mübarizə aparmağa başlamışdılar. Təbii ki müharibənin nəticələrindən çox şey asılı olacaqdı. Şərqi Anadoluda dövlət yaratmaq ideyasının puç olduğunu gören ermənilər də Cənubi Qafqaza üz tutmuşdular. Rusiyada baş verən inqilablara (1917-fevral, 1917-oktyabr) nəticəsində baş verən qlobal dəyişikliklər bu məsələyə yeni yanaşma tələb edirdi. Mustafa Kamal Atatürkün deyimi ilə "Şərqdə ermənilərin Kizilizmə qədər təsəssüsü hazırlıqlarına və indidən hüddurlarımıza qədər qətiəm siyasətinə başlaması"(4 sentyabr 1919. Sivas konqresini açarkən) və bu bölgələrdə siyasətinə nədə heç nə əldə etməməsi onları daha da azğınladırmışdı. 1915-ci ildə ermənilərin Şərqi Anadoludan köçürülməsi erməni siyasi təşkilatlarının burada aktiv fəaliyyət göstərməsinə imkanlı azaltmışdı. Bu bölgədə "ermənilərin gözədiklərinin əksinə olaraq, 1916-cı il iyunun 8-də II Nikolay Türkiyənin işğal edilmiş haqqında əsasnaməni imzalayarkən bu ərazilərdə yaradılmış 29 dairənin hərbi rəislərindən yalnız birini ermənilərdən təyin etmişdi. Rusiya həmin dövrdə öz geosiyasi mənafeini təmin etmək üçün ermənilərdən yəne də alət kimi istifadə edir və Türkiyəyə xəyanət edən ermənilərdən sədaqət gözləyirdi. "Daşnakıyutun" partiyasının liderlərindən olan Hovhannəs Kaçaznıni də bu fikrə gəlmişdi ki, ruslar onları aldatdılar və satdılar.

O qeyd etmişdi ki, Rusiya "Ermənistan"ı boşaltmaq və oraya kazakları yerləşdirmək xəttini tutdu. Knyaz Lobanov-Rostovskinin məşhur "Erməniz Ermənistan" layihəsi həyata keçirildi. "Erməni məsələsi"nin əsas mərhələlərindən biri I Dünya müharibəsindən sonra dünyanın yenidən şəkillənməsi ilə əlaqədar baş verən olaylar və ermənilərin dövlət qurmaq və başqalarının ərazilərinə tarixi iddialarının təkrar olunması dövrüdür.

Məlum 1915-ci il olaylarından sonra Şərqi Anadoludan köçürülmüş erməni əhəlisinin buraya yenidən yerləşməsi və burada xeyal edilən "Böyük Ermənistan" adlı dövlətin qurulması mümkün deyildi. Ermənilər dövlətlərini qurmaq üçün tarixi şəraitdən istifadə etdilər. 1918-ci il mayın 26-da Zaqafqaziya Şeymi buraxılıqdən sonra əvvəlcə Gürüstən, mayın 28-də isə Azərbaycan və Ermənistan öz müstəqilliyini elan etdi. İyunun 4-də Türkiyə ilə Ermənistan arasında Batumda sülh müqaviləsi imzalandı. Bu müqaviləyə əsasən, Ermənistan Respublikasının ərazisi təqribən 9 min kv.km, əhəlişi isə 321 min nəfər (o cümlədən 200 min erməni, 100 min azərbaycanlı, 5 min yezidi kürdlər, 6 min digər millətlər) təşkil edirdi. Bu respublikanın ərazisinə Yeni-Beyazid qəzası, İrevan qəzasının bəşdə üçü, Ecmədzin qəzasının dördüdə biri, Aleksandropol qəzasının dördüdə biri daxil idi.

Ermənilər Azərbaycanın tarixi torpaqlarında 1918-ci ildə Ermənistan Respublikasının elan olunmasından sonra da kifayətlənmədilər. Rusiyanın müdaxiləsi sazış imzalanandan az sonra başlanmış dünya müharibəsi zamanı ermənilərin vəziyyətini xeyli ağırlaşdırsa da, daşnaklar müharibə başlanan kimi "Böyük Ermənistan" şüarını yenidən ortaya atdılar, əsas etibarilə Türkiyədən qaçıb gələn fərarli ermənilərdən ibarət könüllü dəstələr də yaratmaqda başladılar...

1917-ci il fevral inqilabı "erməni məsələsi"nin tarixində yeni dövr açdı. Bir il ərzində Zaqafqaziya Rusiya ilə əlaqə saxlamaqda davam edirdi və Petroqraddan direktiv almış Xüsusi Zaqafqaziya Komitəsi tərəfindən idarə olunurdu...

1917-ci ilin oktyabrında daşnakların rəhbərliyi altında Erməni Milli Konqresi toplandı. Konqres Ermənistanla Rusiyanın digər hissəsinin əlaqəsini təsdiq etdi və Türkiyə Ermənistanının dünya müharibəsi zamanı rus qoşunları tərəfindən işğal olunmuş ərazilərini Rusiyada saxlanılması tələbini irəli sürdü. Konqresdə Tiflisdə yerləşən erməni "Milli Mərkəzi" və 15 üzvdən ibarət Milli Şura seçildi...

Mərkəzi dövlətlərin darmadağın edilməsi erməni burjuaziyası qarşısında yeni və geniş imkanlar açdı: müharibədən sonra yaranmış şəraitdə ermənilər qaliblərə təkcə Türkiyə əleyhinə (Kiliyayda) deyil, həm də Sovet Rusiyası əleyhinə (Cənubi Qafqazda) dayaq kimi çox "lazım idilər". Erməni məsələsi yeni, əvvəlkindən daha böyük əhəmiyyət kəsb edirdi. Bununla əlaqədar olaraq "qalib dövlətlər" hər şeydən əvvəl ən təhlükəli saydıqları "Sovet" istiqamətində özlərinin müvafiq "erməni bazası" nı yaratmaq üçün tədbirlər gördülər.

(Ardı var)

Qafar ÇAXMAQLI,
siyasi elmlər üzrə
fəlsəfə doktoru

Poeziya duyğulara daha həssaslıqla təsir göstərir...
Nə vaxtsa oxuduğum şeirin bir parçasını xatırlayıram:

...Oğullar Vətənə oğul olmasa, Vətən də itirir vətənliliyini.

Onda Vətənə oğul olma şərti də, vətənlilik təyini də diqqəti cəkməmişdi və bu beytin zamanətiylə həmin şeirin poetik yükünü düşünməyə köçürmüşdüm. Unutmadığıma sevindim... Oğul olmaq məfhumu borc, məsuliyyət məfhumunu ifadə formalarından biridir. Təbii ki, mənəvi borc. Həm də mütləq şəkildə ödənilməli olan mənəvi borc. Bu, vətəndaşlıq borcudur.

Hərbi xidmət müəyyən dövrü əhatə edir. Bir il, il yarı. Bəs sonra? Oğulluq borcu məhz bu "sonra"dadı; hərbi xidmət oğulluq borcunu yerinə yetirməsinin başlanğıcıdır. Vətəndaşlıq borcu oğul olma şərtinin qarunla nəzərdə tutulan tərkib hissələrindəndir. Bir il, bir il yarım vətəndaşlıq borcunun ödənilməsinin zaman ölçüsüdür və bununla kifayətlənmək üreyin o ürək, duyumun o duyum olmadığının, xalqdan, millətdən, dövlətliklərdən uzaqlaşma meylinin təsdiqidir.

Təbii ki, "Vətən mənə nə verdi?" sualının deyil, "Mən Vətənə nə verdim?" sualının məharətiyi önmür düsturu bilənləri Antey hesab etmək günah deyil.

Qədim yunan əsərlərində Antey obrazı var. Gücünü torpaqdan alırdı bu igid. Ayağı torpaqdan üzüləndə gücsüzləşirdi. Torpaq onun yelnilməzlik ovsunu idi. Oğul ol-

Publisistik düşüncələr

ma şərtinin bir çaları da anı tələmədi - torpağa bağlılıqdı. Qürbətə düşən birçə ovucu da Vətən olan Vətən torpağına...

Hərbi hissələrdə əsgərlərimizlə kəlmələşəndə üreyim dağa dönmür. Belə könüllü söhbətlərini azalmayan-sozalmayan ümidimə inam işığı bilirəm. Hər biri xarakter etibarilə Anteydi, düşünürəm.

Tovuzda, adsız yüksəklikdə döyüş növbəsində olan Samir Nəyibdən soruşmuşdum: "Tərxis olunduqdan sonra nə edəcəksən?". Tutulmuşdu. Sonra gözlerini qarşı tərəfdən üzmədən demişdi: "Səmilimiyə inanın, üreyimi bu dağlarda qoyub gedirəm. Mülki həyatda da əsgər olduğumu unutmuyacam. Elə biləcəm ki, nəmən müddətə məzuniyyətə buraxılmışam". Samirin sözlərini "oğulluq borcu son nəfəsəçən ödənilməli olan mənəvi borcdu" kimi anlamışdım. İnsafən, haqlıydım...

Dillimizdə "dağı dağ üstə qoymaq" deyimi var. Əsgərlərimizi bu qüdrətə malik olan oğul bilmişim. Qarabağ müharibəsi əlli, kəşfiyyətə zabit Sahib Aslanov birçə kəlmə deyirdi: "Haqlısən..." və alını ovuşdurub göy üzünə baxardı. Bulud görünə könlü qubarlanardı; bulud görsə gözü yoxuydu Sahibin. "Aydın səmamızın üzünü pərdəlayir, sonra nə ola-

cağı da bəlli deyil", - deyirdi...

Səngərlərdə, döyüş növbəsində "dağı dağ üstə qoymağa qadir olan" əsgərlər düşmənin hər tərəpnişini qətiyyətlə sezir. Bu qətiyyət, bu cəsarət məqamında qınından sıyrılmış qılınca dönəcək. Oğulluq borcunu yerinə yetirməyə təşnə olanlar Ali Baş Komandanın əmrinin intizarındadı. Torpağının işğal olunduğu məmləkətin əsgərləri hərbi borcunu, (oğulluq borcunu) neçə yerinə yetirdiyini görür. Otən ilin avqust ayının əvvəllərində düşməngördü ki, belə bir ordunun torpaqlarında çox duruş getirə bilməyəcək. Çıxmalıdı. Çıxmasa, can itirəcək...

Nurlan Nağıyev Bakıdakı 239 sayılı orta məktəbin məzunudu. Tariximizə sayğı olan tarix fənnini seviribmiş. Bakı Dövlət Universitetinin tarix fakültəsini bitirib. Tədqiqatçı-tarixçidi. Hərbi xidmətə çağırılıb. Artilleriyaçidi. Top komandiridi. Nümunəvi xidmətinə görə dəfələrlə mükafatlandırılıb. Əsgər yoldaşlarına müharibələr tarixindən də danışib, Dövlətçilik tarixindən mənən də. "İstənilən ən hərbi mundir geyinməyə hazır. Hazır olmaq öz yerində, bunu arzulayıram da. Torpaqlarımız işğaldan azad edilənə kimi əli silah tutanların hamısı əsgərdir. Harda işləməsindən asılı olmayaraq..." - Nurlan belə deyir. Onun dünyaduyumu üreyimi telləndiridi; Nurlan hərbi borcunu yerinə yetirdi, bundan sonra oğulluq borcunu yerinə yetirmək niyyətindədi...

Tanımadığımız Nurlanlar minlərdədi... Antey qüdrətli Nurlanların gücünü Vətən torpağından alır...

Rəşid HÜSEYNOV,
"Azərbaycan Ordusu"

Xarici ölkə ordularında

Avropa ölkələrində ordu islahatları

Bir çox xarici ölkələr öz ordularında islahatlar aparır. Britaniya ordusu "Army 2020" planına əsasən, 2020-ci ildə quru qoşunlarının sayını üç diviziyaya qədər endirəcək. Onlardan ikisi intensiv döyüş əməliyyatları, üçüncüsü isə, əkspartizan mübarizəsi aparmaq üçün nəzərdə tutulub. Və "yumşaq qüvvələr" diviziyası adlandırılacaq.

"Ağır diviziyalar" isə təşkilatı olaraq özünə üç mexanikləşdirilmiş briqadadan daxil edəcək. Ağır briqada modernləşdirilmiş piyada döyüş maşını "Warrior"la təchiz edilmiş iki mototoçki tabolarından ibarət 58 ədəd "Challenger-2" əsas döyüş tankından ibarət, "Schue SV" kəşfiyyət

maşını və "FREAU" zirehli transportyorlarından ibarət mobil piyada alayından təşkil olacaq. Döyüş əməliyyatlarında onlara mühəndis və artilleriya alayları və arxa təminat bölmələri dayaq duracaqdı. "Yüngül qüvvələr"nin diviziyası yeddi piyada briqadasından təşkil olunacaqdı. Və bir briqada ölkənin müxtəlif rayonlarında yerləşdiriləcək, onun təchizatı və sayı da mütləq olacaqdı. Onun sırasına zirehli maşınlarda dörd tabor və kəşfiyyət bölmələri daxil ediləcək. Hər iki divizion vahid komandanlıqdan və təminat qüvvələrindən istifadə edəcək. Onların da sırasına səkkiz briqada daxil ediləcək. Bu briqadaların tərkibində artilleriya, kəşfiyyət, mühəndis,

tibb xidməti, rabitə və arxa cəbhənin təminatı olacaqdı. Bundan başqa Böyük Britaniyanın quru qoşunlarının strukturuna birləşmiş vertolyotlar komandanlığı daxil ediləcək.

Belə bir islahat İtaliya ordusunda da gözənilir. Ordu sıralarında müəyyən itxisarlar ediləcək. Modernləşdirmə işləri aparılacaq. Ölkənin hərbi büdcəsinin 70 faizi hərbi qulluqçuların maşınına və sosial təminatına xərclənir. Qalan vəsait isə silahların alınmasına və Silahlı Qüvvələrin fəaliyyətinə sərf edilir. Digər tərəfdən bir çox hərbi bazaların bağlanması, idarəyə məxsus olmayan əmlakın satılması məsələsi də nəzərdə tutulub. İtalyan ordusu-

nun infrastrukturunda da dəyişikliklər gözənilir. Quru qoşunlarında olan 11 briqadadan ikisi itxisar ediləcək. İtaliya donanması tərkibində olan gəmilərdən sekkizini itirəcək. Aviasiyaya gəldikdə isə qırıqı və taktiki hücum təyyarələrinin bir hissəsindən məhrum olacaqdı.

Rusiyanın hərbi islahatları gəldikdə isə ölkə əsas gücünü hərbi texnika və silahların alınmasını təmin etmək üçün maliyyələşməyə verib. 2020-ci ilə qədər yeni texnikanın planlı təminatı 70 faiz olacaqdı. Bundan başqa, hərbi qulluqçuların məaşlarının artırılması da nəzərdə tutulub.

Hazırladı:
Svetlana YUSUBOVA,
"Azərbaycan Ordusu"

Məsul katib polkovnik-leytenant İlham BEHBUDOV	Telefonlar Baş redaktor: (012) 510-71-97 (faks); Baş redaktorun müavini: (012) 510-64-27; Məsul katib: (012) 510-71-98 Məktublər şöbəsi: (012) 510-64-28;	Ünvanımız Bakı şəhəri, akademik Şəfaət Mehdiyev küçəsi 144. "Qızıl Şorq" hərbi şöbərciyi	Növbətçi Lalə HÜSEYNOVA	Qəzetin hesabı Nərimanov Rayon Xəzinədarlığı Kod: 200189 VÖEN: 1500428611	Qəzet həftədə iki dəfə (III-VI günlər) nəşr olunur. "Azərbaycan Ordusu" qəzeti kompüter mərkəzində səhifələndirilib. "Hərbi nəşriyyat"ın mətbəəsində hazırdiapoziyondən çap olunur. Əlyazmalarla rəy verilmir, təqdim edilən yazılar müəllifə qaytarılır.	Lisenziya № 361 Sifariş № 598 Nüsxə 4700
---	--	---	-----------------------------------	---	---	---